

Möödus 10 aastat Kudjape Saksa sõjaväekalmistu taasavamisest

Ahto Jakson, Meie Maa 01.08.2006

Laupäeval toimus Kudjape Saksa sõjaväekalmistul mälestusüritus, millega tähistati kümne aasta möödumist selle taasavamisest 1996. aastal.

Kalmistu hooldamisega tegeleva Saksa Sõjahaudade Hoolde Rahvaliidu eestseisuse liige Dr. Rainer Lemor rõhutas, et mälestada tuleb kõiki Teises maailmasõjas hukkunuid.

“Meie mälestame eranditult kõiki. Pean seda ülbeks, kui keegi hoopis teisest elusituatsioonist tulenevalt praegu neil vahet teeb, hinnanguid annab, hukka mõistab,” ütles Lemor. Ta pidas Saksa rahva jaoks minevikuga toime tulekuks oluliseks selgeks teha, missugune koht on teises maailmasõjas saksa sõduritel, kes ei ole kuriteos süüdlaseks jäänud ja surid sõjas, mida ka nemad ei tahtnud.

Lemori sõnul on Eestis langenud või vangi võetuna hukkunud rohkem kui 45 000 saksa sõdurit, mis moodustab veerandiku Tallinna meessoost elanike koguarvust. Teada on rohkem kui 1600 matmiskohta. Saksa sõjaväekalmistud on peale Kuressaare taasavatud Pärnus, Rakveres, Viljandis, Tallinnas, Narvas, Jõhvis ja Toilas. Kuressaare ja Narva sõjaväekalmistutele on tehtud ümbermatmisi erinevatest paikadest.

Saksamaa suursaadiku Julius Bobingeri sõnul oli ta vapustatud sellest, kui palju noori sõdureid on Eestis langenud. “Sõdurite surnuaiad on meile pidevaks hoiatuseks - mitte kunagi enam sõda. Eesti ja eestlased on selle sõja, mille vallapästmises nad ise ei osalenud, raskete tagajärgede all kaua kannatama pidanud,” lausus suursaadik, kelle sõnul peaksid sakslased seda enam Eesti valitsustele, muinsuskaitsele, Kuressaare linnale ja Saare maavalitsusele tänulikud olema, et nad Saksa sõjaväekalmistu rajamist algusest peale toetanud on.

Kuressaare linnapea Urve Tiidus tuletas meelde kalmistul kirjas olevat mõtet, mille järgi lasub elavatel inimestel kohustus seista selle eest, et sõdu ei oleks ega tuleks. Ta tänas Kuressaare linna nimel kõiki, tänu kellele suur tükk anonüümset ajalugu on muutunud personaalseks. “Kõige kurvem on see, kui inimesest ei jää järele ühtegi jälge,” sõnas Tiidus.

Kudjape kalmistule on maetud ligi 700 sõjaväelast. Kalmistu korrastamiseks korraldati 1991-1997 aastani noortelaagrit, kus töötasid koos Saksa ja Eesti noored. Kalmistu hooldamist rahastab Saksa riik. Tulevikus on plaanis Kudjape sõjaväekalmistule ümber matta sõdureid väiksematest Saksa sõdurite matmispaikadest Saaremaal. Peale selle plaanitakse täiendada nimeloendeid ja tähistada rohkem haudasid nimelise ristiga.